

HARJU MAAKONNAPLANEERINGU MAAVARADE TEEMAPLANEERING

Planeeringu ja mõjude hindamise, sh KSH aruande eenõude
avaliku väljapaneku tulemusi tutvustav avalik arutelu

PROTOKOLL

Tabasalu kool, Harku vald, 09.06.2025
Algusega kell 18.30

Juhatas: *Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ (konsultant)*
Protokollis: *Marion Mets, Skepast&Puhkim OÜ (konsultant)*

PÄEVAKORD:

1. Teemaplaneeringu (edaspidi TP) eesmärk ja vajadus –
Agnes Lihtsa, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)
2. Mõjude hindamine, sh KSH ja asjakohaste mõjude hindamine
3. Kui palju on varustuskindluse tagamiseks materjali vaja?
Harry Kuivkaev, Kliimaministeerium
4. Avaliku väljapaneku käigus esitatud ettepanekud
5. Küsimused ja avatud arutelu

Küsimused ja arutelu:

1. **Küsimus (Kristo Vals):** Kas alternatiivi on paekivile, nt gneiss? On öeldud, et kui tuleb vesisalvesti, siis polegi paekivi vaja kaevandada. Paekivi pole ainuke võimalus.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Oleme enda varustuskindluse analüüsid käsitlenud alternatiivseid materjale, Paldiski gneiss on seal ideeliselt sees. Me oleme selle kasutuselevõttu hinnanud, aga gneiss on lubjakivist u 30–50% kallim ja selle materjaliga saab arvestada alles siis kui seda hakatakse tootma. Gneissi kvaliteet on eelduslikult parem. Mingeid tee-ehituse kihte on mõistlik kõrgema kvaliteedi tõttu asendada, aga igal pool ei ole mõistlik. Kui on madal liikluskoormus, nt kohalike teede puhul, siis kvaliteedi mõttes pole vahet, kas kasutada gneissi või paekivi.

2. **Küsimus (kodanik):** Kuidas on laiapindselt paekivi kaevandamist vaadatud? Nt praegu ehitatakse neljarealist Paldiski maanteed, aga sealt alt ei kaevandata. Samamoodi elektriliinid – nende alt võiks ka kaevandada. Sel juhul ei peaks avama uusi lubjakivi alasid.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Seda praktikat juba on, nt KUMU ehitamisel kaevandati kogu seal leiduv lubjakivi välja, see oli umbes Harjumaa poole aasta vajadus. Igal pool ei ole kahjuks võimalik tee alt kaevandada, sest igalt poolt pole võimalik teed madaldada või peaks siis sama kvaliteediga taas täitma. Nt Jöelähtme vald on mitu korda öelnud, et võiks kaevandada Tallinn-Narva maantee

alt. Geoloogide hinnang on, et sel juhul võtaks kaevandamine umbes 15 aastat, mille järel tuleb ehitada uus tee. Kus me vahepeal sõidame? Aga ma olen nõus, et on selliseid kohti, kus on olnud mõistlik alt kaevandada ja seda ei ole alati tehtud. Samas tehakse sel teemal üha enam koostööd, nt Transpordiamet on ka Kliimaministeeriumi allasutus ning päris palju tehakse koostööd, et ehitamisel võimaluse korral kaevandataks. Selle juures on ka oluline, mida tee puhul renoveeritakse.

Küsimus (kodanik): Aga me kannatame selle 15 aastat ära ja kui siis pärast tuleb tee kõrvale karjäär, siis on juba müratõkkesein olemas. Teeme nii, et vana tee jääb alles, uue Paldiski maantee lõigu teeme sinna kõrvale.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Ohutuse mõttes ei saa kohe tee kõrvalt kaevandada. Ja siin tuleb ka mängu geoloogia. Igal pool ei leidu kõrge kvaliteediga lubjakivi.

- Ettepanek (Ott Kasuri):** Juuliku-Tabasalu tee – meile on saadetud kooskõlastamiseks neid ristmiku pilte. Seal on Transpordiamet öelnud, et seal võiks ristmiku viia tunnelisse. Sealt saab palju maavara kaevandada. Me oleme huvitatud, et Harku alevikust liiklus ümber suunata ning inimestel oleks hea elada ja saaks ka maavara kätte.
- Küsimus (Ott Kasuri):** Aga ma küsiks eelmiste riigi huviga alade kohta – mis osad on planeeringulahenduses olemasolevad, mis on uued?

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Siin piirkonnas on Harku III karjääri piirid välja jäetud selle piirkonna elanike soovil. Ülejäänud osas on Harku piirkonnas piire korrigeeritud, alasid välja jäetud ei ole. Kaardil märgitud „kõrge“ tähendab kõrget prioriteeti, mitte lubjakivi kvaliteeti.

- Küsimus (kodanik):** Kas see on 100% kindel, et ühtki uut ala ei tule? Sest Laabi külla on uuringuluba antud, mida ei ole siin planeeringus näidatud.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Jah, praeguse planeeringulahenduse versiooniga lähme detailsemaks ja väiksemaks, mitte suuremaks. See planeering näitab riigi soovi ja huvi. Ülejäänud osas on omavalitsuse vastutada – planeeringulahendusest väljaspool riik ei ütle, et on riigi huvi.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Laabi külas asuva uuringuloa osas on KOV andnud sinna nõusoleku. Keskkonnaamet annab uuringuloa, aga KOV peab selleks olema andnud nõusoleku.

Küsimus (kodanik): Aga on ju selge, et kui kaevandaja juba uurib, siis ta tahab sinna ka kaevandamisluba.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Jah, meil on see info uuringuloa kohta olemas, aga te näete, et planeeringulahenduses ei ole sellel alal riigi huvi.

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Planeering näitab riigi huvi. See ei tähenda, et mujal ei saa midagi teha, aga sinna peab KOV andma nõusoleku.

- Küsimus (kodanik):** Mis on need kollased jooned riigi huviga alade ümber?

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Need on kaasamisalad, ehk kellele me saatsime kaasamise kirjad.

7. **Küsimus (kodanik):** Viti karjäär – kas see on planeeringulahendusest ära kadunud? Selles piirkonnas on pangad öelnud, et raske on laenu anda, sest järsku tuleb karjäär.

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Jah, seda ala enam riigi huviga alaks ei planeerita.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Seda ala ei ole enam lahenduses.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Teie mure ei ole mitte see planeering, vaid alale märgitud maardla. See ära ei kao selle planeeringuga.

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Maa-ametis näete maardlate rakendusest kõiki kohti, kus võiks olla mingi maavara. See info jääb alles. Aga planeeringulahenduses meil seda ala enam ei ole, riigi huvi seal kaevandada ei ole.

8. **Küsimus (Kalju Kruusla):** Pank arvestab tõenäoliselt, et Harku valla üldplaneeringus on peale märgitud maardla ala. Kas need alad võetakse maha?

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Neid alasid ei võeta maha.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Eesti pindalast umbes kolmandik on maardlatega kaetud. See info on olemas alates 1960-80ndatest aastatest, see info on olemas olnud u 50 aastat. Ma olen nõus, et praegu on maardla aladel piirang, et kui soovitakse midagi maardla peale arendada, on vaja kooskõlastust. Aga me vaatame praegu maardlate alasid riigi tasandil üle, et need piirangud maha võtta. Info geoloogia kohta, et maavara levib, jääb ikka alles. Aga me vaatame seda üle praegu, see protsess võtab küll veidi aega, umbes kaks aastat.

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Seda küsimust maavarade teemaplaneeringuga ei saa lahendada.

9. **Küsimus (kodanik):** Mis järjekorras on plaanis kaevandada?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Jätkata seal, kus juba karjäär on. Tõenäoliselt alumine Harku 4 ala mingis osas. Harku 2 ja Harku 3 alade puhul peaks vaatama, et kui alumine osa hakkab ammenduma, siis minna järgmiste juurde. Kui täna alustada alles uuringuloaga, siis kaevandamiseni läheb erinevate menetluste ja hindamiste ning uuringute peale aega umbes 8 aastat.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Ma ka kommenteerin Harku alade tõenäolise kaevandamise plaane. Planeeringulahenduse piirid ei ole tõenäoliselt lõplikud kaevanduse piirid, tegeliku kaevandamise piirid on väiksemad. Ma arvan, et kuskil 30-40 ha võiks kätte saada. Sealt saaks varustuskindlust u 15-20 aastat. Samal ajal peab paralleelselt midagi kaevandamise suunas arendama hakkama.

10. **Küsimus (kodanik):** Oluline on, et paralleelselt ei kaevandata mitmest kohast korraga

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Jah, nõus. Aga praegu Harku alade vahel ei saa prioriteete seada.

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Põhimõte, et ühte piirkonda ei tekiks mitut väikest ala – see põhimõte on planeeringus kirjas.

Küsimus (kodanik): Harku karjäär töötab poole ajast, ta saaks kaks korda rohkem töötada. Neil on tohutud varud killustikku.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Tootmisvõimekus võrreldes ida piirkonnaga on väiksem. Sellepärast me teeme ka arvutusi aastaste kaevandamise mahtude põhjal, see sõltub nõudlusest. Tootmisvõimsuse üles ehitamine võtab aega. Harku 1 puhul pole mõjusid hinnatud, pole geoloogiat uuritud – seal peab kõik need tegevused enne tegema, kui saab ala kasutusele võtta.

Küsimus (kodanik): Olemasolevas karjääris on Balti kivile uuringuluba antud. Ta tahab kindlasti paari aasta pärast sinna väiksesse kohta minna. Enne peaks Harku 3 ala ära kaevandama, siis minna järgmisse kohta. Oluline on mitte lähtuda kaevandajast, vaid killustikust.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Me lähtume killustikust, mitte kaevandajast. Harku 2 ala on kogukondade lähedal ja kanalate vahel – me praegu ei tea, kas seal üldse on võimalik kaevandada. Ka nt mõju Sõrve kaitseala servale tuleb hinnata. Harku 2 puhul on ka oluline, et 75% maadest on eraomanduses – nii et sealt peaks 25 ha kuidagi kokku saama. Harku 3 ei ole probleem täna, seal on kaevandaja huvi olemas ja ka võimalus kaevandada.

11. **Küsimus (Anti Koppel):** Siin on kasutatud mõisteid „kõrge kvaliteediga“ ja „madala kvaliteediga“ lubjakivi. Millistest kriteeriumitest te lähtute?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Me oleme maapõue termineid teinud lihtsamasse keelde, õiged terminid on „kõrgemargiline“ ja „madalamargiline“. Need on määruses kirjas, millised nõuded peavad olema killustikul täidetud, et ta vastaks ühele või teisele kategooriale. Olulisemad tingimused on tugevuskindlus (möödetakse LA katsete meetodil), külmakindlus (mitu külmatsükli on kivi võimeline läbi tegema).

Märkus: maapõueseaduse alusel kehtestatud määrus, mille järgi kvaliteet määratakse, on leitav Riigi Teatajas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122024056?leiaKehtiv>

Küsimus (Anti Koppel): Milline on LA kvaliteet kõrgemargilise lubjakivi puhul?

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): LA 30. Järgmine vahemik on 30–35. Samas võib ühelt alalt välja tulla eri kvaliteediga kihte, prioriteet on ikka üks.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Mida rohkem lõuna poole minna, seda rohkem tuleb eri kihte.

Küsimus (Anti Koppel): Ja ehitusliiva puhul?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Lähtume samast määrusest, aga planeeringus me liiva puhul ei arvesta kvaliteeti.

12. **Küsimus (Anti Koppel):** Kui te hindate aastani 2050 tuleviku vajaduse prognoose, siis millist Transpordiameti andmestikku te kasutate? Kas värsket teehoiukava?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Oleme vaadanud erinevaid andmeid. Enne kasutasime prognoosimiseks pigem minevikku, viimase 5, 10, 20 aasta mahte. Tartu Ülikool leidis, et peaks ikkagi vaatama tulevikku. Nii et jah, praegu me vaatame ettevaatavalt teehoiukava. Siin muidugi peab arvestama, et tegemist on tulevikuprognoosidega, juurde vaatame ka minevikku (nt majanduslangust).

Küsimus (Anti Koppel): Kas siis on ette näha mingit suurt buumi?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Teid on kogu aeg ehitatud, sinna maavara kulub. Maavarade valdkonnast vaadates korraga kõik teed ehitusse ei lähe.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Mina olen andmeid kontrollinud mineviku pealt. Mineviku andmestik ei erine väga tulevikust – andmed on samas suurusjärgus. Oleneb, kui palju on valdkonnas raha. Viimased 15 aastat on mahud olnud sama suured. Planeeringu eluea osas me ei tea, võib-olla 15 aasta pärast ongi mingi suur muutus, aga oluline on, et me saaksime varustuskindlust juhtida. Näiteks kui liiva puhul vaatasime määruse järgseid kategooriaid, aga ei saa välistada, et liiva puhul jääb turul puudu mingeid spetsiifilisi liivu – siis peab turg selle lahendama.

13. **Küsimus (Urmas Pilver):** Esindan tootmisettevõtet – meie tootmise põhikomponent on vesi. Me oleme mures põhjavee pärast, puurkaevu pärast. Puurkaev on 180 m sügav, aga kaitsev mansett muidugi kõrgemal – seda võib vibratsioon lõhkuda. Mind huvitab, kuidas hinnatakse mõju põhjaveele ja kuidas kaitsta puurkaeve.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Planeeringu raames oleme kaardistanud puurkaevud ja ka Keskkonnaametil on nende kohta info olemas. Need vastused selguvad kaevandamisloa menetluse käigus, see pole planeeringu teema. Kaevandamisloa menetluses on kohustuslik teha KMH, siis tehakse vibratsiooni hinnangud konkreetsetele puurkaevudele. See praktika on olemas ning nt Väo puhul on lõhatud 30 m gaasitoru ääres – selle jaoks tehti katsed ja pandi kirja konkreetset tingimused, kuidas peab lõhkama, et gaasitoru ääres võiks lõhkamisi teha. Täna on küll gaasitoru sealt ära tõstetud, et ka selle alt kaevandada.

14. **Küsimus (Urmas Pilver):** Kas ettevõttena teha investeeringuid või ei?

Vastus (Aide Kaar, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Täpsemad mõjuhindamised tehakse KMH käigus kaevandamisloa menetluses. Investeerimisele keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH ehk mida tehakse planeeringumenetluses) vastust ei anna. Kui kaevandaja põhjustab oma tegevusega kahju ehitistele ja rajatistele või veele, siis kaevandaja peab selle korda tegema.

15. **Küsimus (kodanik):** Puhverala 500 m – kust arvestatakse?

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Kui elamu on maatulundusmaal, siis võetakse hoone piirist. Kui tegemist on elamumaa krundiga, siis katastriüksuse piirist.

Vastus (Kairi Mänd, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Planeeringus on selline meetoodika, pärast kaevandamisloas vaadatakse puhvreid ja olukorda uuesti.

Kommentaar (kodanik): Siis võiks teha vanast kanalast elamumaa, siis ei saa seal midagi teha.

16. **Ettepanek (kodanik):** Seletuskirjas on kirjas, et Harku 1 ja Harku 2 aladelt veetakse kaevist välja mööda Tammi teed. See ei ole heas seisus, seal juba praegu tuleb liiva välja alt. Kunagi tegi vald tee 500 m ulatuses korda ja pani asfalti. Aga kui on riigi huvi killustikku välja vedada, siis võiks ka Tammi tee minna riigi teeks. See on ettepanek – Tammi tee riigi teeks. See peaks olema asfalteeritud.

17. **Küsimus (kodanik):** Protsessis on olnud juttu, et maapõueseadus on ka muutmisel. Täna on olukord, kus Saue vald väljastab kaevandamisloasid Harku valla piirile. Saue vald saab tasud, Harku vald kahjud. Kaevandamisloa menetluses tuleks arvestada ka teise omavalitsusega, kellel on häiring – talumistasu peaks olema jagatud paremini, et tegelikku kahju kandev KOV saaks ka raha.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): See punkt on juba valitsuse tegevuskavas kirjas, et peab looma kohaliku kasu instrumendi. Seal on kaks teemat. Üks teema on see, kuidas jagada piiriüleseid mõjusid. Teine teema on see, et kuidas otse inimestele maksta. Vastav regulatsioon tuleb keskkonnatasude seadusesse kirja ning see eelnõu on juba valmis. Praegu oli ettepanek, et igal maavaraliigil on oma maksustamismäär ja seda tõstetakse 10% ning see 10% makstakse otse inimestele.

Märkus: praegu on avalikult kättesaadav vaid eelnõule eelnenud väljatöötamiskavatsus – lähiajal saadetakse kooskõlastamisele (ja seeläbi muutub avalikuks) ka eelnõu. Väljatöötamiskavatsusega on võimalik tutvuda eelnõude infosüsteemis: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/bb1925a7-f244-4ee4-b839-2b3e4a4a64ad>

18. **Küsimus (kodanik):** Taastamine peaks olema paremini reguleeritud. Rekultiveerimine peaks olema paremini seotud – täna ju ei ole kellelgi taastamise kohustust.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): See planeering kajastab korrastamist informatiivsena. Me saame mõtteid alade tingimustesse kirja panna, mida ühiskond mingis asukohas soovib. Kaevandamisloa juures peab olema korrastamise plaan. Nt praegu Balti kivi loas on tõesti kirjas, et karjääri tuleks veekogu. Enne oli ka rohkem soovi veekogude järgi, aga praegu on soov rohkem maa järgi, kus arendada. Nt Vao karjääris on suured huvilised, seal on Tallinna linn teinud ka juba planeeringu, et sinna tulevad tööstusalad.

Küsimus (kodanik): Aga seaduse muutmisel peab selle küsimusega tegelema.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Harku karjääri puhul on keeruline aspekt, et maa on eraomandis. Korrastama peab korrastamistingimustest ja korrastamisprojektist lähtuvalt, riigimaadel on riigil võimalik otsustada korrastamise tingimused – aga Harku karjääris enamus maad on eraomandis ning seal ei saa riik nii tugevalt suunata korrastamise suunda. Oluline on rõhutada, et korrastamise suuna ja tingimused määrab Keskkonnaamet.

Küsimus (kodanik): Aga kui Harku karjäär saab tühjaks, siis nad lasevad kohe ettevõtte pankrotti ja ei pea enam korrastama. Korrastamine peab käima paralleelselt kaevandamisega.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Kui nad oma luba tahavad laiendada või uuendada, siis ilma tervikprojektita ma ei usu, et nad saavad uue loa. Laiendamised tuleb teha kehtivate uure reeglite järgi.

19. **Küsimus (kodanik):** Kaevude kohta: meie kaev on täitsa rikutud, vesi on rikutud, isegi veefiltrid ei aita. Kes vastutab? Ja vana eluhoone laguneb, kukub kokku.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Kui te tunnete, et midagi on juhtunud, tulenevalt kaevandamistegevusest, siis kirjutage Keskkonnaametile – nemad peavad tegema järelevalvet.. Praegu on juba praktika, et ettevõtte juba enne kaevandamist teeb uued puurkaevud. Ja lõhkamisel ka lõhkamise viisid ja meetod on muutunud, selle planeeringu raames anname sisendi järgmistesse menetlustesse, kuidas tuleb lõhkamisi paremini läbi viia. Kliimaministerium on siin teinud palju tööd.

20. **Küsimus (kodanik):** Kas selle planeeringuga puhvrid täpsustuvad?

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Ei, selle planeeringuga mitte. Puhvrid täpsustavad järgmises, kaevandamisloa etapis – seal tehakse müra modelleering, õhusaaste modelleering ja siis saadakse teada, kuhu mõju ulatub. Lähemale teile tulla ei saa, planeering ka ei näita lähemale.

Vastus (Kairi Mänd, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Päril mõju ulatus ja mõju leevendamine selgub juba konkreetse taotluse juures. Kui piire hakatakse täpsustama, siis pigem väiksemas mahus, mitte riigi huvist laiemalt.

21. **Küsimus (kodanik):** See on riigi planeering. Mis saab maaomandist, mis jääb puhvertsooni sisse? Kas riik kompenseerib väärtuse kao?

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Ei ole õige öelda, et puhvertsooni jäävat maad ei saa kasutada.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Puhvertsoon ei loo piiranguid eraomandile, puhver on informatiivne. Midagi ei piira, kõike võib seal teha. Planeeringut peame tegema nii hästi, et mõju inimestele oleks minimaalne.

22. **Küsimus (kodanik):** Kui riik tekitab enda planeeringuga eraomandi väärtuse languse, siis kas see kompenseeritakse?

Vastus (Marion Mets, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Oluline on, mis maast jutt on. Tootmismaa ei välista puhvris uue tootmisüksuse rajamist ning karjääri ümber võivadki tekkida uued tööstusettevõtted. Mis puudutab elamuid – teaduskirjanduses on leitud, et väärtus väheneb, aga kui palju, seda ei saa täpselt öelda. Ja samas ühes 2021. a uuringus leiti, et eluhoonete väärtus hoopis tõusis. Mõju hindamise aruandes on viited välja toodud, te saate need sealt leida. Kaevandused ei ole ainsad, mis kinnisvara väärtust mõjutavad – siin võib olla karjäär, aga mujal on kõrgepingeliinid, tuulikud jne, mille puhul on täpselt samad hirmud. Üleriigilise planeeringu raames on kaardistatud n-ö vaba maa, seda on ainult 3 protsenti. Järgmistes etappides tuleb eluhooneid eraldi silmas pidada ja uuesti hinnata – need konkreetset asukohad, kus elamute puhvreid pole olnud võimalik järgida, on ka mõjude hindamises ja tingimustes välja toodud.

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Puhver on elamupiirkondade kaitsmiseks.

23. **Küsimus (kodanik):** Puhvri alla jääva maa omanik pakub teistele teenust ja see tuleks kompenseerida.

Vastus (Triin Koorits, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Puhver ei ole õiguslik mõiste, me oleme selle ise loonud. Ehitusõigus puhvris säilib.

24. **Küsimus (Laabi küla elanik):** Laabi külas on vana laudahoone. Seal on karjäär 15 m eluhoone seinast, võimalik otse uksest karjääri astuda.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Jah, see on Tammi tee ääres. See ei vääri kommenteerimist, kõik saavad aru, et sellist asja ei tohiks kunagi juhtuda. Praegu on maapõueseaduses 100 m puhver (*lähemale kui 100 m eluhoonest ei tohi karjääri rajada, va omaniku loal*).

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Siin on pikem taustalugu. See, kes seal elab, töötab Harku karjääris mitmeid aastat. See on halb näide halvast praktikast. Praegu on kinnistule tellitud hindamisakt ning Saue vallaga koostöös üritatakse kokkulepet leida, et Harku karjäär ostaks selle maa ära või siis riik paneb maa enampakkumisele.

25. **Küsimus (kodanik):** Olen aastaid näinud, et tehakse jooksvaid keskkonnamõtjude hindamisi, tuleb mõõtja ja mõõdab müra ning tolmu, tundide viisi. Aga see on kooskõlastatud kaevandajatega, et sel ajal nad ei tööta. Ja see inimene mõõdab linnulaulu seal kaevandamismüra asemel.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): See ei ole mitte niipidi, et see on kokku lepitud kaevandajaga, vaid nii, et mõnikord, nähes mõõdistajat, lõpetatakse karjääris tööd. See ei ole niipidi, et ette kokku lepitakse. Aga kui on selline olukord, siis peab tegema kordusmõõtmise.

Ettepanek (kodanik): Võiks olla 24h mõõtmine ehk karjääri juures pidevalt töötav mõõtejaam.

Vastus (Aide Kaar, Skepast&Puhkim OÜ, konsultant): Keskkonnaamet teab ja õpib ka praktikatest ning praegu on paljudes seirekohustustes juba muudetud tingimusi.

Vastus (Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant): Jah, seal on siis nii, et seire ei lähe kirja, kaevandaja ei täida enda kaevandamisloa tingimusi.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Selles konkreetses asukohas on ainult 5 aasta varu alles, nii et kui nad midagi uut tahavad, siis tuleb uute reeglite järgi luba taotleda.